

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 576/13</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **26 września 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera (spr.) SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **26 września 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **A. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **18 kwietnia 2013 r.** sygn. akt **IV U 586/12**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 576/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. decyzją z 2 marca 2012 roku odmówił wnioskodawcy A. C. prawa do emerytury powołując brak spełnienia warunków z art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. wykazania przez wnioskodawcę 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy odmówił uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 1

września 1972 r. do 11 stycznia 1977 r. oraz od 6 kwietnia 1977r. do 28 listopada 1994r. w firmie (...) S.A. w R. na stanowisku murarz – zbrojarz - betoniarz wskazując, iż wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a nadto wykonywanie równocześnie pracy na różnych stanowiskach nawet w obszarze tego samego działu zarządzenia resortowego wyklucza – zdaniem pozwanego Zakładu - przyjęcie, iż praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale i w pełnym wymiarze godzin pracy przewidzianego dla danego stanowiska pracy.

W odwołaniu od wymienionej decyzji wnioskodawca A. C. dowodząc, iż w zakwestionowanym przez organ okresie wykonywał pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku zbrojarz - betoniarz, wniósł o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie wyrokiem z 18 kwietnia 2013 roku oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy na podstawie akt osobowych i rentowych wnioskodawcy oraz – w ocenie sądu – wiarygodnej opinii biegłego sądowego ds. organizacji i zarządzania przemysłem M. M., zeznań świadka S. Z. (1) oraz częściowych zeznań świadka M. P. (1) i wnioskodawcy, ustalił, iż do wniosku o emeryturę odwołujący (urodzony (...)) przedłożył świadectwo pracy, z którego wynika, że był on zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) S.A. w R. od 1 września 1972 r. do 11 stycznia

1977 r. oraz od 6 kwietnia 1977r. do 28 listopada 1994r. na stanowisku murarz – zbrojarz – betoniarz. W pkt 8 przedmiotowego świadectwa pracodawca wskazał na zatrudnienie w warunkach szczególnych jako zbrojarz – betoniarz od 1 sierpnia 1972r. do 11 stycznia 1977r. oraz od 6 kwietnia 1977r. do 30 marca 1990r. W załączniku do zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wskazano okresy pracy eksportowej wnioskodawcy z informacją o braku możliwości wydania świadectwa potwierdzającego zatrudnienie w warunkach szczególnych z uwagi na niemożliwość określenia pełnego wymiaru czasu pracy wykonywanej w tych warunkach, a to z powodu łączenia stanowisk np. murarz – zbrojarz. Na podstawie opinii biegłego sąd ustalił łączny wymiar czasu pracy w warunkach szczególnych wnioskodawcy na 3 lata i 10 dni. A. C. poza czynnościami betoniarza – zbrojarza wykonywał pracę murarza, na co wskazuje dokumentacja pracownicza, jak i zeznania świadka S. Z. (1). Sąd nie dał natomiast wiary zeznaniom wnioskodawcy oraz świadka P. w zakresie, w jakim twierdzą o wykonywaniu pracy zbrojarza i betoniarza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jako pozostającym w sprzeczności z dokumentacją znajdującą się w aktach osobowych odwołującego.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy przyjął, iż wnioskodawca w okresach wskazanych w decyzji nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy pracach zbrojarsko – betoniarskich, a tym samym nie spełnia wszystkich niezbędnych warunków do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, przewidzianej w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W podstawie prawnej rozstrzygnięcia Sąd ponadto powołał oraz art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Powyższy wyrok apelacją do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie zaskarżył wnioskodawca zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że nie posiada on wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a tym samym brak było podstaw do przyznania mu prawa do emerytury na podstawie art. 32 w związku z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do emerytury oraz zasądzenie od pozwanego Zakładu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I i II instancji.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, iż istotnym dowodem dla uznania okresu pracy jako okresu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach jest świadectwo pracy, które zostało przez niego przedłożone, a które zawiera wpis potwierdzający sporną kwestię. Dowód ten nie został skutecznie zakwestionowany przez organ rentowy, co powinno skutkować uznaniem jego treści za wiarygodną. Sąd I instancji nie ustosunkował się jednak ani do istnienia tego dokumentu ani też do jego treści. W dalszej kolejności wnioskodawca wskazał na treść zeznań świadków

S. Z. i Z. W., które sąd uznał za zasługujące na wiarę, a które jednoznacznie potwierdzają stanowisko prezentowane przez odwołującego. Apelujący podważył również ocenę Sądu Okręgowego dotyczącą zeznań świadka M. P., jak również opinię biegłego, która zdaniem wnioskodawcy nie ma znaczenia dla sprawy, bowiem nie jest rezultatem wiadomości specjalnych ale stanowi wyłącznie relację z treści dokumentacji pracowniczej, a tym samym nie może stanowić dowodu stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Powyższe uzasadnia wnioski apelacji.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył, co następuje :

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona i jako taka podlega oddaleniu.

W ocenie tutejszego Sądu, zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie z 18 kwietnia 2013 r. jest wyrokiem trafnym i zgodnym z prawem.

W przedmiotowej sprawie spór dotyczył prawa wnioskodawcy A. C. do emerytury w obniżonym wieku, o której mowa w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227). a ściślej oceny, czy legitymuje się on wymaganym ustawą piętnastoletnim okresem pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz.43).

Przypomnieć należy że nabycie prawa do emerytury przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze normuje wyżej powoływany art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 153 poz. 1227 ze zmianami), który w ust. 4 odsyła do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których osobom zatrudnionym w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przysługuje prawo do emerytury (Dz.U. 8 poz. 4). Jest to regulacja szczególna, która nie poddaje się wykładni rozszerzającej. Zaznaczyć należy, iż to powołane rozporządzenie jest podstawowym aktem prawnym ustalającym warunki wcześniejszej emerytury, w tym kwalifikującym oznaczoną pracę jako pracę w szczególnych warunkach, której stałe wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy może rodzić uprawnienia emerytalne. Ocena zatem, czy dana praca wykonywana jest w szczególnych warunkach winna nastąpić w oparciu o przepisy tego rozporządzenia, a to przez przyporządkowanie ocenianej pracy do rodzajów prac wymienionych w jego załącznikach. Ewentualne zaś zarządzenia resortowe, których wydanie przewidziano w § 1 ust. 2 rozporządzenia, winny być zgodne z jego zapisami. Zauważyć bowiem przyjdzie, iż wykonywanie na stanowiskach określonych w zarządzeniach resortowych (aktach branżowych) pracy, której nie ujęto w wykazie A i B, nie uprawnia do uzyskania przedmiotowej emerytury. Stąd też niewystarczającym jest wskazanie, że praca była wykonywana na stanowiskach określonych jedynie w akcie branżowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.10.2005 r. sygn. I UK 41/05, OSNP 2006/19-20/306).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy zauważyć należy, że podstawą stanowiska zawartego w zaskarżonej decyzji było nieprzedłożenie przez wnioskodawcę świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a nadto zarzut, iż wykonywanie równocześnie pracy na różnych stanowiskach nawet w obszarze tego samego działu zarządzenia resortowego wyklucza przyjęcie, iż praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale i w pełnym wymiarze godzin pracy przewidzianego dla danego stanowiska pracy.

Analizując akta sprawy jak również akta organu rentowego tutejszy Sąd, jako sąd meriti, podziela ocenę prawną sprawy zaprezentowaną przez Sąd Okręgowy o niezasadności złożonego przez wnioskodawcę odwołania. Podstawę faktyczną wyroku stanowi ustalony przez sąd w toku postępowania stan faktyczny sprawy. Ustalenie to jest rezultatem oceny dowodów przeprowadzonych przez sąd w trakcie procesu. Sąd Apelacyjny jako sąd merytoryczny ma obowiązek rozważenia na nowo całokształtu okoliczności, istniejących w chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej oraz własnej ich swobodnej i samodzielnej oceny (art. 233 § 1 kpc i art. 316 § 1 kpc w związku z art. 391 kpc). Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymogami prawa procesowego, doświadczeniem życiowym oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako

całość, dokonując wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000/17/655). I tak kontynuując należy przypomnieć, iż podstawowym, istotnym dowodem na okoliczność wykazania pracy w warunkach szczególnych jest – jak słusznie podnosi wnioskodawca w apelacji - świadectwo pracy potwierdzające zatrudnienie w tak określonych warunkach wydane przez zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji według określonego przepisu wzoru. Jednak, jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 kpc, podlega ono kontroli zarówno co do prawidłowości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Uprawnionymi do jego weryfikacji jest nie tylko Sąd ale również organ rentowy. Stąd też sama treść świadectwa pracy nie przesądza jeszcze o uznaniu, iż wskazany w nim okres był okresem, w którym pracownik wykonywał pracę w szczególnych warunkach. W uzupełnieniu stanowiska Sądu Okręgowego należy wskazać, iż wnioskodawca nie przedłożył świadectwa pracy spełniającego warunki o których wyżej mowa, a jedynie ogólne świadectwo pracy, z którego wynika, iż w spornym okresie wykonywał prace murarza – zbrojarza – betoniarza, z adnotacją w pkt 8 o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych na stanowisku zbrojarz-betoniarz, która obejmuje okresy korzystania z urlopów bezpłatnych, jak również odbywania służby wojskowej tj. okresy, których powołane wyżej przepisy nie uwzględniają do zatrudnienia w warunkach szczególnych. Były pracodawca wnioskodawcy odmówił wydania świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych uznając, iż dokumentacja w aktach osobowych A. C. nie pozwala na stwierdzenie, czy praca w tak określonych warunkach była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a to z uwagi na treść angaży obejmujących łączenie stanowisk jak np. murarz – zbrojarz. Świadectwo pracy nie może stanowić zaś miarodajnego dowodu w sprawie w sytuacji, gdy jego treść nie znajduje oparcia w aktach osobowych ubezpieczonego. Zauważyć przyjdzie, iż świadectwo pracy - jak też świadectwo pracy w szczególnych warunkach - nie jest dokumentem abstrakcyjnym i musi znajdować oparcie w posiadanej przez zakład pracy dokumentacji, a w konsekwencji może być poprzez te dokumenty weryfikowane. Powyższe daje podstawę do zakwestionowania wiarygodności zapisu powołanego pkt 8 ogólnego świadectwa pracy, co z kolei uzasadnia dokonanie istotnych dla sprawy ustaleń na podstawie innych środków dowodowych, co uczynił Sąd I instancji. Rozstrzygając sporną kwestię Sąd I instancji podzielając stanowisko pozwanego Zakładu, uznał, iż wnioskodawca nie wykazał wymaganego ustawą okresu pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego opinii biegłego, należy w pierwszej kolejności zauważyć, że biegły nie jest uprawniony do oceny wiarygodności materiału dowodowego zebranego w sprawie, w tym oceny zeznań świadków. Stąd też zaprezentowany przez niego pogląd dotyczący powyższej kwestii nie wiąże sądu, a jako element wykraczający poza zakres zlecenia wydanego biegłemu, winien być przez Sąd pominięty. Ocena miarodajności zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pozostawiona jest wyłącznie w gestii sądu, który to stosownie do treści art. 233 dokonuje jego oceny według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Poza opinią biegłego istnieją w niniejszej sprawie inne dowody jak dokumenty czy zeznania świadków. Zdaniem tut. Sądu tylko w sytuacji braku dowodów z dokumentów, dowody osobowe - po stwierdzeniu ich wiarygodności – mogą stanowić wyłączną podstawę ustaleń, co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Natomiast gdy Sąd dysponuje również innymi dowodami zwłaszcza w postaci dokumentów zawierających odmienną od zeznań treść, to podstawy ustaleń odmiennych od treści dokumentów nie mogą stanowić wyłącznie źródła osobowe. Byłoby to uzasadnione w sytuacji skutecznego podważenia wiarygodności dokumentów, jednak nie tymi źródłami osobowymi. Kontynuując zauważyć należy, że nazwy stanowisk pracy zawartych w dokumentacji pracowniczej nie przesądza wprawdzie o charakterze pracy i wykonywanych czynnościach, ale ich bagatelizowanie, czy pomijanie prowadziłyby do przyjęcia tezy, że wystarczy oświadczenie zainteresowanego oraz zeznania świadków, których ocena z uwagi na długi upływ czasu od zatrudnienia, którego te zeznania dotyczą jest niewątpliwie utrudniona, do przyjęcia tezy iż praca była wykonywana w warunkach szczególnych. Zatem ocena dowodów innych niż wskazuje powoływane wyżej rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku...(świadectwa pracy w warunkach szczególnych), wymaga przeprowadzenia szczegółowego postępowania i uwzględnienia wszystkich okoliczności sprawy mogących mieć wpływ na tę ocenę. Doświadczenie życiowe i obowiązujące zasady logicznego rozumowania przy dokonywaniu oceny dowodów przesądzałyby chociażby o braku możliwości ustalenia warunków pracy sprzed kilkudziesięciu lat, na podstawie jedynie zeznań świadków. Zeznania te dopiero w połączeniu z innymi dowodami mogą stanowić podstawę do poczynienia istotnych ustaleń

dotyczących spornego zagadnienia. W okolicznościach niniejszej sprawy brak było zatem podstaw do przyjęcia spójności i wzajemnego uzupełniania się zaoferowanych przez wnioskodawcę oraz przeprowadzonych z urzędu przez sąd dowodów, a co za tym idzie brak było podstaw do podzielenia stanowiska odwołującego o wykazaniu wykonywania stale, i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności wymienionych w wykazie A załącznika do wskazanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a tym samym, spełnienia przesłanek do przyznania świadczenia emerytalnego, wskazanych w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zmianami).

Z podanych przyczyn orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 kpc.

Z.:

(...)

(...)